

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

MARILE FESTIVITĂȚI RELIGIOASE DELA ARAD

— CONGRESUL GENERAL AL F. O. R.-ului. —

Cel de al treilea congres general al „Frăției ortodoxe române”, ținut anul acesta la Arad în zilele de 24, 25 și 26 Octombrie a. c., s'a desfășurat în cadre mărețe și înălțătoare.

Conducătorii secției eparhiale, ajutați din toată inima de autoritățile județene și orașenești, au făcut întinse pregătiri pentru ca și această manifestare ortodoxă să fie la înălțimea celor din anii precedenți.

Vechiul centru de viață ortodoxă și națională a reapărut în lumina gloriei sale de odinioară, prin entuziasmul intelectualilor săi, clerici și mireni, prin devotamentul instituțiilor bisericești, culturale și patriotice, animate de îndemnul luminatului Episcop P. S. Andrei, ca astfel praznicul ortodoxiei românești să fie un popas de înălțare pentru mulțimea neobișnuită, care s'a grăbit să alerge spre cetatea Aradului.

Sub cerul minunat al unei toamne plină de soare, pelerinii dreptcredincioși au avut prilejul să se bucure de largă ospitalitate a Românilor arădani, să cunoască, fie și mai în pripă, numeroasele înfăptuiri vrednice de laudă dela Unire încoace, să admire arta noastră religioasă în frumoasa expoziție bisericească organizată cu această ocaziune în Palatul cultural, și să simtă la fiecare pas adierea tot mai românească a orașului vestit dela granița de Vest.

Catedrala splendidă decorată cu flori la intrare și în tot interiorul ei, abia a putut cuprinde oastea de cărturari, venită să se închine și să se întărească în credința strămoșilor.

Impresionantă a fost clipa, când fruntașii FOR-ului au căzut în genuchi în fața altarului, spre a primi taina cuminecăturii din sf. potir ținut de P. S. Episcop Nicolae al Oradei. Ce fericire, când această practică mântuitoare va fi într-o zi bucuria supremă a tuturor intelectualilor noștri.

Cele două ședințe festive, cu admirabile cuvântări, pelerinajul dela mormântul lui Vasile Goldiș, conferința teologică a dlui Nichifor Crainic, concertul religios și fastuoasele slujbe arhieresti din biserică, au mișcat profund sufletele, făcându-le să vibreze în simțiri de înălțare spre Hristos și învățătura lui evanghelică.

A fost un nou și reconfortant examen colectiv al mirenilor, care ne-a apropiat mai mult de altarele legii noastre, hotărându-ne să fim în măsură și mai sporită apărătorii și misionarii ei neobosiți.

În aceeași vreme, ne-am dat seama din nou de rostul covârșitor al ortodoxiei în destinele neamului, și de aceea s'a exprimat, într-o deplină solidaritate cu Ierarhia, voința tuturor de a lupta pentru drepturile și afirmarea ei în orice domeniu de activitate publică. Moțiunea votată cu enormă însuflețire, rezumă luminos și lapidar, preocupările mari ale F. O. R.-ului, dovedind cât de importantă este misiunea lui în consolidarea Statului național.

Sosirea oaspeților.

Sâmbătă d. a. a sosit în localitate I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, mitropolitul Ardealului, însoțit de Păr. Dr. D. Stăniloae, rectorul academiei teologice din Sibiu.

În gara Arad, în întâmpinarea I. P. S. Sale au venit o mulțime de preoți și intelectuali.

Primul cuvânt a fost rostit de P. S. Sa episcopul Andrei al Aradului, care i-a adus salutul și binecuvântarea eparhiei Aradului.

D. Iosif Moldovan, președ. comitetului Arad al FOR.-ului i-a salutată în numele acestei organizații; d-na Maria dr. Botiș a adus salutul societății de Cruce Roșie din Arad.

În numele populației orașului dl Dr. R. Cojoiu, primarul orașului a adresat I. P. S. Sale cuvinte de bun venit.

Înaltul prelat a mulțumit fiecărui vorbitor în parte pentru cuvintele ce i-a adresat.

I. P. S. Sa Nicolae Bălan însoțit de P. S. Sa episcopul Andrei s'a îndreptat spre reședința episcopescă din Arad unde este găzduit.

La orele 15 și 26 minute cu trenul personal dinspre Oradea a sosit și P. S. Sa dr. Nicolae Popovici, episcopul Oradei însoțit de vicarul N. Magier, Stefan Munteanu, rectorul Academiei teologice din Oradea, dr. I. Petruța, profesor la Academia teologică, Petre Pap, protopop din Beiuș, Pompiliu Dan, președ. „Oastei

Domnului.” Cu același tren au sosit și conducătorii FOR.-ului din Cluj d-nii prof. Sextil Pușcariu, prof. Ion Mateiu apoi prof. Onisifor Ghibu, prof. Gh. Stănescu și alții.

Oaspeții sosiți cu trenul de Oradea au fost întâmpinați de aceeași mulțime de preoți și intelectuali.

D. Iosif Moldovan, președintele local al FOR.-ului, a adresat oaspeților cuvântul de bun venit.

A răspuns P. S. Sa episcopul Nicolae Popovici al Orăzii, care mulțumește pentru cuvintele ce i s'au adresat, apoi și-a exprimat satisfacția pentru faptul că se află pe teritoriul eparhiei Aradului.

D. prof. Sextil Pușcariu a mulțumit deasemeni pentru cuvintele de bun venit ce i s'au adresat și a subliniat importanța Frăției ortodoxe române.

După fiecare vorbire corul teologilor dirijat de d. prof. Al. Lipovan a cântat: întru mulți ani stăpâne și la mulți ani trăiască.

După primirea din gară distinșii oaspeți s'au îndreptat spre locurile unde au fost încartiruiți.

Ziua întâi a festivităților.

Înălțătoarea manifestare a ortodoxiei, din prima zi a congresului general a „FOR.-ului” a început de dimineață, prin liturghia arhierescă ce s'a oficiat la catedrala ortodoxă de P. P. S. S. episcopi Andrei al Aradului și Nicolae al Orădiei, înconjurați de economii stavrofori dr. Gh. Ciuhandu, Mihai Păcățianu, dr. Teodor Botiș, protopopii Seculin și Vățeanu, preoții Ștefan Sabin, N. Pop și diaconii Dărău, Măcinic și Tripon dela Oradea.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul mixt „Armonia”, condus de dl prof. Atanase Lipovan.

La serviciul divin au asistat toți fruntașii „FOR.-ului” veniți să participe la congresul general ce se ține astăzi și mâine la Arad.

Înainte de Sf. evanghelie s'a făcut înălțarea la rangul de stavrofor a preotului dr. Teodor Botiș, rectorul Academiei teologice din Arad. Această ceremonie a început printr-o scurtă cuvântare rostită de P. S. e-

„Iarăș adevăr vă grăiesc, că de se vor uni doi din voi pe pământ, tot lucrul ce vor cere, li se va da dela Tatăl meu, care este în ceruri. Căci unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în milocul lor.” Mateiu, 18, 19-20.

Ședința consiliului general.

La ora 16 d. a. s'a ținut în sala de ședințe a primăriei ședința consiliului general al congresului, sub președinția d-lui Sextil Pușcariu. S'a discutat elaborarea unui regulament de funcționare a cercurilor protopopești, prezentat de secția Sibiu, apoi modificarea articolului 22 din statute referitor la repartitia cotizațiilor, înființarea unor cursuri libere de sociologie creștină. etc.

De o amplă desbatere s'a bucurat chestiunea Fundațiunii Gojdu, dela Budapesta, pentru readucerea căreia în țară s'au cerut luarea de măsuri energice.

S'a discutat apoi moțiunea ce va fi votată, iar în legătură cu aceasta d. prof. O. Ghibu a adus critici severe atitudinii AGR.-ului, precum și Concordatului încheiat cu Vaticanul.

Ședința consiliului a luat sfârșit la ora 19, când membrii s'au îndreptat spre Catedrala ortodoxă, unde în cursul slujbei priveghierii s'au mărturisit.

Seara, la ora 21, la reședința episcopală din Arad a fost o masă comună, la care au participat toți membrii comitetului central și local.

episcop Andrei al Aradului, după care diaconul Dărău a citit actul de înălțare la rangul de stavrofor.

După evanghelie, P. S. episcop Andrei a rostit o predică, spunând în rezumat următoarele: Chemarea bisericii este mare. Ea trebuie să înfrățească trecutul sbuciumat cu razele viitorului cari surăd întregii națiuni. Biserica mai are și altă grea misiune. Noi, conducătorii ei, nu ne înfiorăm de greaua noastră sarcină. Cu armele spirituale vom căuta să ducem la bună isbândă tradiția românească. Neamul românesc are o mare misiune și o mare armă, care nu i-a căzut nici odată din mână. Aceasta este Biserica. Chemăm pe toți fiii acestei țări să între în sf. Biserică ortodoxă.

„Frăția ortodoxă română” este forța care va lumina calca și drumurile bisericii noastre. Astăzi, când la Arad se ține congresul general al acestei asociații, eu, în numele eparhiei mele, al credincioșilor mei do-

resc ca munca acestei instituții religioase să fie dintre cele mai rodnice. Eu binecuvintez munca și cer harul celui de sus asupra tuturor celor cari iau parte la această impozantă sârbătoare a bisericii noastre.

La sfârșitul serviciului divin s'a făcut cuminecarea fruntașilor din „FOR.“ ce a mișcat profund toată mulțimea credincioșilor.

Sedință festivă.

După terminarea sf. Liturghii publicul s'a îndreptat în corpore spre palatul cultural, unde la ora 11 jum., prin rugăciunea „Împărate ceresc“, cântată de corul teologilor, a început solemnitatea deschiderii congresului general anual al „FOR.“

Cuvântarea dlui prof.

Sextil Pușcariu, președintele F. O. R.-ului.

Congresul a fost deschis, prin admirabila cuvântare a dlui prof. Sextil Pușcariu, primită cu unanime aplauze. O publicăm textual în foiletonul nostru din săptămâna viitoare.

Cuvântarea I. P. S. Mitropolit

Nicolae Bălan al Ardealului.

Î. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan al Ardealului, a rostit următoarea însuflețită cuvântare: „Vă mulțumesc, domnule președinte, pentru cuvintele adresate și mă bucur că pot lua parte la congresul Frăției ortodoxe. Ne-am obișnuit să vedem în aceste întruniri ale noastre, ce se repetă an de an, manifestări strălucite ale conștiinței ortodoxe, ale intelectualilor și ale poporului din Ardeal, ținute pentru apărarea justelor postulate ale sfintei noastre biserici. Această manifestație este binevenită în momentele actuale, care sunt extrem de grave pentru popoarele din întreaga lume. Deși rolul nostru nu este de a ne ocupa de aceste fapte, care cad în competența altor factori, noi avem datoria de a-i sprijini pentru aflarea soluțiilor salvatoare. Trebuie să ne dăm limpede seama de temeliile pe care se sprijinește existența noastră națională și de a așeza toată viața pe țăriile acestor temelii. Din exemplele trecutului știm că biserica ortodoxă a fost cetățuia nebiruită care a apărat neamul și poporul românesc prin toate vitregiile vremurilor. În fața norilor cari se ridică la orizont, nu avem noi o mai întăritoare problemă decât aceasta, de a ne învâli forțele noastre naționale pentru a ne câștiga siguranța față de noi și încrederea în destinul nostru. Azi, mai mult ca oricând, se simte necesitatea creării unui front sufleteș unitar, dela o margine la alta a țării. Avem nevoie urgentă de o concentrare a tuturor puterilor națiunii noastre. Vedem cu durere că unitatea sângelui și a limbii nu ajunge, pentru că, în loc să tâlmăcească durerea noastră și bucuria noastră, slujește ca mijloc de a propaga între noi ura. Atunci trebuie să înțelegem că avem nevoie de credință mare, care să ne înalțe cu cugetul până la cea mai înaltă cunoaștere a datorii-

lor noastre de neam. Avem nevoie de un avânt eroic, iar principiul cel mai adânc, care alimentează acest avânt eroic, este credința religioasă. Viața este un lucru sfânt. Această interpretare poate să o facă numai sfânta credință în Dumnezeu. Sfânta ortodoxie, formează singură existența nebiruită a neamului. Rog pe bunul Dumnezeu să-și coboare din înălțimea cerului binecuvântarea asupra acestei întruniri și duhul acesta al ortodoxiei, înfrățit cu neamul, să străbată lungul și latul țării, pentru binele nostru al tuturor.“

Cuvântarea dlui Teodor Păcescu

În numele dlui ministru al cultelor exprimă onoratei conduceri a F. O. R.-ului, cele mai adânci sentimente de mulțumire și afecțiune pentru deosebita onoare ce i-a făcut învâindu-l la acest congres. Dl ministru al cultelor este deplin convins că FOR-ul dovedește pe deoparte un plus de vitalitate a bisericii ortodoxe strămoșești, pe de altă parte o energie activă a credincioșilor români ortodocși pe țărâm religioasă și națională

Dl ministru dorește congresului de azi desbateri luminate și hotărâri ferice.

Cuvântarea dlui Dr. I. Groza, prefectul județului.

Frăția ortodoxă română reprezintă solidaritatea intelectualității noastre cu Biserica și legea ortodoxă strămoșească, pentru a-i ușura aducerea la îndeplinirea misiunii sale religioase, culturale, spirituale și naționale.

În trecutul nostru istoric, biserica ortodoxă a fost singura mângâiere a poporului nostru, singura piatră a solidarității, care se confundă cu însăși instinctul solidarității naționale, pe care atacurile dușmane n'au putut-o clinti. Flacăra ortodoxismului a menținut legătura sufletească cu vechiul Regat. Clerul și poporul au fost uniți prin biserică și-unirea aceasta s'a transformat demult într-o frumoasă tradiție. Mireniile intelectuali bine organizați având de portea lor întreg poporul au știut să pareze toate atacurile și întăriți prin ortodoxismul lor, au dus lupta biruitoare păstrând românismul în Ardeal, așa, că la Unire, frații de dincolo de Carpați au găsit aici aceeași inimă românească, aceiași frați cari să stîmă toți la fel.

Județul Arad se găsește azi într-o mare sârbătoare. Sârbătoarea reacțiunii spirituale, care sub imboldul și prin prezența Înalt Prea Sfinției Voastre și a Sfinților Părinți Episcopi capătă o amploare deosebită.

Acest congres, acî la granița de vest a țării, va avea un răsunset și în afară.

Cuvântarea dlui Dr. Romulus Coțoiu, primarul Aradului.

„Scopul „Frăției ortodoxe române“, arătat în cele șapte puncte ale art. 2 din statute, tinde la așezarea dominațiunii principiilor creștine-ortodoxe în viața personală, familiară,

publică și la solidarizarea tuturor pentru izbânda acestor principii, oricare ar fi concepțiile de altă natură ce îi despart. Mărturisim, cu adâncă satisfacție, că în Arad, conștiințele s'au alarmat, sufletele s'au înflăcărat, energiile s'au mobilizat, căci încrederea a reînviat, când prin înființarea „Frăției ortodoxe române“ s'a găsit vechiul temei tradițional și consacrat în luptele epocii de martiraj a Ardealului, care să stea la baza tuturor actelor noastre: mântuirea prin Biserica strămoșească a lui Hristos.

„Preoți cu crucea 'n frunte“ erau în fruntea oastelor noastre în trecutul plin de emoționante și sguđuitoare amintiri. Dar oastea să fie a mirenilor, ei să constituie marea oaste, cari să ducă lupta bună comandată de preoții cu vocațiunea divină, cu crucea în frunte. Iată metoda, iată rostul „Frăției ortodoxe române.“ Nu poate să existe bun și conștient român, care să nu adere la această luptă.“

În numele Societății ortodoxe naționale a femeilor române din Arad, dna Goldiș exprimă omagii și aduce urările sale de bine dorind muncă spornică și roade bogate. Dsa arată apoi că între scopurile urmărite de Societatea națională ortodoxă a femeilor române și cele urmărite de F.O.R. este o asemănare foarte mare.

Încheie urând oaspeților „bun venit.“

Cuvântarea dlui prof.

Onisifor Ghibu.

În numele Ligii Antirevizioniste Române.

„Am venit la această adunare generală a Frăției ortodoxe române pentru a spune câteva cuvinte în numele celei mai mari și mai puternice societăți patriotice din țara noastră care este „Liga Antirevizionistă Română“, răsărită ca o necesitate imperioasă a vremurilor grele și primejdioase prin cari trecem neconținut dela războiul mondial încoace.

Mare și grea este chemarea Ligii, căci ei îi revine datoria de a combate nu numai pe adversarii noștri milenari de dincolo de hotarul de Vest al țării, ci, în același timp, și pe prietini pe cari au știut să și-i câștige prin diferitele țări apusene și, ceea ce constituie o dificultate tot așa de mare, și pe concetățenii noștri de naționalitate maghiară, cari, deși au jurat credință statului român, luptă totuși cu cele mai subversive mijloace cari se pot închipui, pentru refacearea vechii Ungării, pe ruinele României de astăzi. În adevăr minoritatea maghiară din România lucrează și se pregătește pe toate căile posibile, alături de consăngenii ei de peste graniță, pentru restabilirea cât mai apropiată a „sfintei“ coroane maghiare. Aruncați o privire acum, la începutul anului școlar, asupra năvalei pe care o dau tinerii unguri spre școlile noastre superioare, universități și academii, și veți vedea că, la unele din acestea, numărul tinerilor maghiari, trece de 50%. Explicația? O găsim în ziarele dela Bu-

dapesta, cari înregistrând acest fenomen, în aparență nesănătos, scriau acum câteva săptămâni, că poporul maghiar trebuie să se îngrijească, cu toată prevederea și cu toate jertfele, ca mâine, când va cădea tratatul dela Trianon, în Transilvania să se găsească din primele momente un număr corespunzător de tineri pregătiți, cari să ia în mână cârma. În fața unor fenomene ca acestea, care se repetă cu aceleași conținut, sub masca socială, economică, culturală, artistică și religioasă, amenințând din zi în zi, în mod tot mai serios unitatea și ființa noastră de stat. Liga Antirevizionistă și-a dat tot mai mult seama că ea este datoare să dea lupta, cea mai dârză, nu numai împotriva uneltitorilor externi, ci în măsură cel puțin egală, și împotriva uneltitorilor din cuprinsul propriilor sale hotare. În acest sens ea găsește un punct de contact cu Frăția Ortodoxă Română și acest punct de contact explică prezența mea astăzi aici, la această adunare generală. Am spus că ungurii se folosesc și de factorul religios în propaganda lor revizionistă. În adevăr confesiunile maghiare, care își zic creștine și care, în consecință, ar trebui să se întemeieze efectiv pe doctrina Mântuitorului Hristos, sunt numai după nume creștine. Ele, de fapt, au un Dumnezeu național aparte, Dumnezeul ungurilor pe care-l invoacă cu adevărat fanaticism și își au sfinții lor naționali, cari, de fapt nu sunt altceva decât eroi reprezentativi ai idealurilor lor etnice și politice. Confesiunile maghiare nu sunt în slujba păcii creștine, ci mai mult în slujba revendicărilor naționale.

Dacă Liga Antirevizionistă Română a ținut să fie astăzi prezentă aici prin mine, a făcut-o pentru ca, pe deoparte, să vă mulțumească pentru impulsul pe care l-ați dat anul trecut, prin moțiunea privitoare la denunțarea Concordatului, iar, pe de alta, pentru a asigura de tot concursul ei în lupta pe care o duceți pe această chestiune, ca și pe alte chestiuni similare.“

Dl Dr. Sabin Manoila, în numele românilor din America, a cerut „Frăției ortodoxe“ să se intereseze și de acești fii ai neamului și ai bisericii românești.

La ora 1 s'a dat o masă frățească la internatul diecezan de fete.

Au luat parte 200 invitați.

Î. P. S. Mitropolit Bălan a toastat pentru M. Sa Regele, închinând paharul pentru o domnie îndelungată și glorioasă. Întreaga asistență a izbucnit în strigăte de: „Trăiască Regele.“

Sfințirea crucii

lui Vasile Goldiș.

La ora 4:30 d. a., la cimitirul „Eternitatea“ din Arad s'a făcut un parastas pentru Vasile Goldiș, apoi sfințirea crucii ridicată pe mormântul ilustrului defunct.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. episcop Andrei al Aradului, cu pr. protopopi Petre Pop-Bieșu, Curea Cluj, Munteanu-Oradea, Vățeanu.

După sfințirea crucii, P. S. episcopul Andrei, într-o scurtă cuvântare a făcut elogiul lui Vasile Goldiș, care a luptat pentru biserica ortodoxă și a fost unul dintre acei cari au semnat apelul, prin care intelectualii ardeleni au fost chemați să participe la înființarea Frăției ortodoxe române.

Regretă că Vasile Goldiș, care a pus bazele acestei asociații, n'a ajuns să vadă realizată și să-i urmărească drumul glorios pe care a pornit. Goldiș — spune P. S. episcop Andrei — nu va fi uitat niciodată. Memoria lui va fi perpetuă de opera pe care a lăsat-o în urma lui.

Cuvântarea d-lui prof. Ion Lupaș.

„În numele Academiei Române exprin cuvântul de închinare în fața acestui monument de artă creștină menit să perpetueze aici amintirea luptătorului Vasile Goldiș drept cea mai aleasă și mai sfântă podoabă a eternității. Ca rezultat a unei vieți de lupte și zbuțumări neconținute, el a dăruit bisericii și neamului românesc toată lamura creierului și a muncii sale, toată aomoara cugetărilor și simțirilor sale alese închinat din plin ca jertfă curată și fără prihană pe altarul ortodoxiei și al patriotismului românesc cari una au fost și una vor rămânea deapaururi.

Generațiunile tinere vor găsi în scrisul avântat al profesorului, publicistului, îndrumătorului cultural și al luptătorului politic Vasile Goldiș, o bogăție puțin obișnuită de hrană sufletească.

Din această mulțime de sfaturi și îndrumări, fie-mi îngăduit a desprinde cu acest prilej de pioasă pomenire, unul singur și anume: apelul pe care-l adresa adormitul întru Domnul la 27 Iunie 1924 reprezentanților națiunii întruniți în Camera deputaților din București prin aceste cuvinte răspiccate: „Politica noastră de instrucțiune săvârșește o crimă când se lapadă de ceea ce ne-au lăsat strămoșii, de biserica noastră, de școala noastră confesională și de adevărurile creștinești. Din adâncul sufletului vă fac un apel dv. și națiunii române întregi pentru fericirea neamului și a statului nostru, vă rog întoarceți-vă la Kristus“.

Sunt cuvinte cari ar trebui săpate aici pe a treia piatră de marmoră albă. Ele cuprind apelul românesc și creștinesc, care nu a răsănit numai în incinta Camerei deputaților, ci a fost repetat adeseori cu graiu viu și prin tipar de către sufletul drept credincios a lui Hagi Vasile. Acelaș apel stăruitor se înalță și acum precum se va înalța totdeauna din taina acestui mormânt către Românii luminați și înțelegători de pretutindeni.

El se îndreaptă astăzi îndeosebi către toți membrii frăției noastre ortodoxe cari vor putea găsi în viața, în activitatea și lupta fără odihnă a lui Vasile Goldiș, numeroase exemple de urmat.

În numele Academiei Române care a ținut să nu lipsească dela pomenirea cu evlavie a decedatului ei mem-

bru de onoare, vă rog pe toți să cercetați cât mai des acest loc de smerenie creștinească, de reculegere dar și de satisfacție națională.“

S'au depus apoi coroane din partea: prefecturii județului, primăriei orașului, societății „Concordia“ înființată de Vasile Goldiș și de societatea „Astra“ al cărei președinte a fost.

La sfințirea crucii a participat un public foarte numeros.

Conferința d-lui prof. Nichifor Crainic.

La ora 18, în sala teatrului Comunal, d. prof. Nichifor Crainic a ținut o conferință la care au asistat toți congresiștii.

D. Nichifor Crainic a vorbit în sala teatrului Comunal despre „Ortodoxia, concepția noastră de viață“, în cadrul congresului „F. O. R.-ului“.

„Eminentul profesor dela Cluj, d. Sextil Pușcariu, președintele „F.O.R.-ului, mi-a făcut cinstea să vorbesc în seara aceasta“.

Arată apoi concepția superioară de viață, care e un privilegiu al spiritului omenesc. Spre deosebire de religia catolică, ortodoxismul localizează atitudinea față de Dumnezeu și nu caută să universalizeze o concepție sănătoasă. Nu poate admite ca un Sfânt Scaun să țină locul lui Iisus Hristos, care în biserica ortodoxă e capul suprem. Iisus Hristos e accesibil tuturor și atunci când noi zicem ortodoxia, concepția noastră de viață, nu înțelegem altceva decât că Iisus Hristos e modelul universal al vieții în Dumnezeu, deci nu poate fi înlocuit de nimeni pe pământ.

Conducătorilor noștri bisericesti li s'a dat numai harul de conducători și ei nici nu se întitulează înlocuitori ai lui Hristos.“

D. N. Crainic a arătat apoi decăderea omului din Paradis, mijloacele de ispășire și de recăștigare a Paradisului pierdut, iar instituția prin care se revarsă energiile harului dumnezeesc, e biserica, prin creștinismul socotit a doua creațiune a lumii. Ușa bisericii e poarta redeschisă a Paradisului. Suntem adunați aici în frăție ortodoxă română pentru a da împreună clericiei și mirenii, mărturie de credința noastră în Hristos și în Biserică.

Cum își îndeplinește ea misiunea de sfințire a vieții noastre? Biserica e însăși ordinea în care se întocmește făptura eliberată din păcat și restabilită în armonie cu Dumnezeu. Făptura toată, atât cea nevăzută cât și cea văzută, se constituie erarhie: dela ființele superioare ale îngerilor, la oameni, la animale, la plante și până la minerale; toate aceste lucruri create de Dumnezeu, participă în felul lor la bunătatea Lui. Biserica lui Hristos ca așezământ prin care Dumnezeu inundă lumea cu lumina iubirii, se confundă astfel cu marele tot al făpturii; am putea zice că ea e sistemul de organizare a vieții casnice. Ortodoxia îmbrățișează în mod egal pe oameni, oricare ar fi dotația și capacitatea lor naturală. Pentru ea

nu există clase sociale sau categorii preferite în dauna altora. Greșala altor formațiuni religioase, de a se sprijini pe anumite clase împotriva altora, e străină de spiritul Bisericii noastre. Comuniștii asmuțiți de vrăjmașii lui Hristos, cari sunt evreii, dușmănesc ortodoxia, sub pretextul că ea ar susține burghezia capitalistă. Cât de absurdă e această învinuire, se vede de acolo că burghezia capitalistă creștină nu prea există. Capitalul bancar, industrial și comercial în România aparține în covârșitoare majoritate Evreilor și străinilor de credința noastră, iar puținii dintre noi cari sunt calificați drept capitaliști, aparțin aceluia partid politic care s'a arătat cel mai mare adversar al Bisericii, secularizându-i dotațiile din care se întreține. Dacă e o așa zisă clasă socială, pentru care biserica noastră, potrivit spiritului ortodox va trebui să aibă toată sollicitudinea, e tocmai acest proletariat rădăcit de fiții diavolului și constituit în adversar al ei.

Chestiunea raportului dintre ortodoxie și naționalism.

E edevărat că în biserica lui Hristos nu există elin sau iudeu, pentru

Ziua a doua.

Pentru a doua zi a congresului general al Frăției Ortodoxe Române în localitate a sosit și P. S. Episcop Nicolae Colan al Clujului, însoțit de d-nii prof. Ion Lupaș și Nichifor Crainic.

P. S. Episcop Nicolae Colan a oficiat sf. Liturghie în catedrala ortodoxă, înconjurat de un mare sobor de preoți. La sfârșit, a rostit o frumoasă și documentată predică, despre însemnătatea Evangheliei și sârbătoarea sfântului Dumitru punându-le într-o admirabilă legătură cu congresul F. O. R.-ului, ai cărei membri sunt și trebuie să fie adevărați ostași ai credinței ortodoxe. Textul paulian „iar tu te luptă cu un bun ostaș al lui Hristos“ a fost actualizat de P. S. Episcop Nicolae într-o exgeză impresionantă, ce nu va fi uitată de intelectualii atât de numeroși prezenți în Biserică.

Serviciul divin luând sfârșit la ora 11, întreaga asistență s'a îndreptat spre Primăria orașului, unde, la ora 11 și jum., d. Sextil Pușcariu, președintele general al FOR.-ului, a deschis a doua ședință a congresului general al Frăției Ortodoxe Române.

Mulțumește P. S. S. Episcopului Nicolae Colan, pentru participarea la congres. Roagă apoi pe vorbitori să fie cât se poate de scurți în discuțiunile lor. În altă ordine de idei, propune ca noii Ierarhi Nicolae Popovici dela Oradea, Nicolae Colan dela Cluj și Andrei Mageru dela Arad să fie proclamați membri de onoare ai FOR.-ului și președinți de onoare ai actualului congres.

Propunerile dlui prof. Sextil Pușcariu au fost primite de congresiști cu entuziasm.

Președintele congresului dă apoi cuvântul dlui prof. Dr. I. Mateiu,

că toate neamurile pământului au loc în Organismul ei spiritual, de proporții cosmice. Dar această universalitate în spirit, distruge ea oare particularismul formelor naturale pe care le îmbracă viața în înfinita ei varietate? Dacă am admite că universalitatea spirituală a ortodoxiei pretinde uniformizarea în domeniul natural al făpturilor, ar trebui să credem că Dumnezeu, care a creat lumea în varietate și a dotat cu capacitate deosebită fiecare lucru, s'ar întoarce acum împotriva zidirii Sale, ceea ce este o absurditate. Ortodoxia urmărește unitatea în spirit și pentru a ajunge la această țintă, pornește dela varietatea naturală a lumii. În organizarea ei pământească ortodoxia oglindește perfect doctrina care-și modelează formele locale pe trupul național.“

Concertul religios.

La ora 9 seara, la palatul cultural, s'a dat un concert religios de corurile reunite „Armonia“ și al „Învățătorilor“, cu concursul d-lui Gh. Folescu, dela Opera Română din București și al violinistului Sandu Atbu.

secretarul general al FOR.-ului, care a citit raportul amănunțit despre activitatea F. O. R.-ului. Din lipsă de spațiu îl vom publica la foileton într'unul din numerii viitori ai gazetelor noastre.

Contra comunismului.

După citirea raportului general ia cuvântul d. col. Boldea din Caransebeș, care își exprimă mulțumirea pentru atențiunea atrasă asupra primejdiei comunismului. Spune că FOR-ul trebuie să muncească împreună cu toate organizațiile culturale și politice, care luptă cu aceeași convingere pentru combaterea comunismului. Protestează contra faptului că preoții nu sunt lăsați să facă politică, pentru că în felul acesta nu pot combate acțiunea curentelor subversive.

D. Sextil Pușcariu, răspunzând dlui col. Boldea, spune că este de părere că, în cadrul congresului Frăției Ortodoxe Române, discuțiile politice nu trebuiesc adâncite. FOR-ul trebuie să se păzească de orice imixtiune în politică, de oarece ea nu-și are locul în preocupările pe care le urmărește această asociație, care după cum se știe, tinde la unitatea sufletească a întregului popor român.

Concordatul și acordul cu Vaticanul.

D. Aron Petruțiu (Arad) face o critică severă concordatului și acordului cu Vaticanul. După aceea, arată că, pentru a fi cât mai profundă această problemă, e nevoie ca lucrările și broșurile apărute în chestiunea aceasta, să fie popularizate, ceea ce desigur, ar putea intra sub primele preocupări ale congresului central al Frăției Ortodoxe Române.

D. Sextil Pușcariu, președintele FOR-ului, declară că va lua în cercetare propunerea, pe care o găsește foarte bine venită.

P. S. S. Nicolae Popovici, cere ca viitorul congres al FOR-ului să se țină la Oradea, unde se simte mare nevoie de o demonstrație cu adevărat românească și ortodoxă. Intellectuali din această parte a țării, vrednici ortodocși, așteaptă cu multă dragoste venirea la Oradea a celui de al patrulea congres general al Frăției Ortodoxe Române. Ca încheiere aduce elogiul dlui prof. Onisifor Ghibu, pentru minunatele d-sale opere, prin cari caută să descătușeze biserica de un concordat păcătos, aplicat la noi în țară. Averile și bunurile, pe nedrept folosite astăzi de o seamă de ordine călugărești, vor trebui să se reîntoarcă în patrimoniul bisericii ortodoxe. Oradea va dovedi că este la înălțimea chemării sale prin fapte și nu prin vorbe.

După aceasta, d. Sextil Pușcariu, președintele FOR-ului, luând rămas bun de la congresiști, predă președinția congresului dlui Iosif Moldovan, președintele secției eparhiale din Arad. Mulțumește pentru călduroasa primire și perfecta organizare realizată de administrațiile orășenești, precum și presei, în frunte cu ziarul „Universul”, care a stat în slujba cauzei ortodoxe.

Sedința se suspendă pentru cinci minute.

În timpul suspendării, P. S. episcop Nicolae Colan al Clujului, Nicolae Popovici al Oradei și Andrei Mager al Aradului, părăsesc desbaterile congresului, împreună cu d. Sextil Pușcariu, președintele general al FOR-ului, pentru a pleca din localitate cu trenul de Oradea.

Contra francmasoneriei.

La reluarea ședinței, dl *Ascaniu Crișan* (Arad) cere să se ia măsuri energice contra românilor intelectuali, cari sprijinesc acțiunea subversivă a bisericii catolice. Arată cazul avocatului Bleda dela Oradea, care a luat apărarea ordinului „premonstratens” contra statului român.

Av. *Traian Covaci* (Arad), spune că ar fi bine, pentru o cât mai bună desfășurare a activității FOR-ului, ca membrilor acestuia, cari sunt francmasoni, ori au sentimente apropiate de francmasonerie, să nu le mai fie încredințate posturi în conducere.

Dl prof. *Marius Sturdza*, arată că întreținerea capelilor din orașul Budapesta, Viena, Badenbaden, Lemberg, este foarte neglijată. Propune ca FOR-ul să se ocupe de îngrijirea acestora.

Mai vorbesc dd. *I. Vulpe*, pr. *I. Tomița* și prof. *Mavrodin*.

După aceasta, se modifică art. 22 din statutul „FOR”-ului, în sensul dorit de majoritatea membrilor. Modificarea s'a făcut referitor la încasarea cotizațiilor anuale și la repartitia acestor taxe între centru, secție eparhială, cercul protopopesc și cercul parohial.

Dl *Tiberiu Vuia*, citește moțiunea care se votează cu mare însufletire.

Sedința a fost ridicată de dl *Iosif Moldovan*, care deasemenea și-a arătat recunoștința față de autoritățile locale pentru sprijinul dat. La ora 2, congresul s'a închis.

Tot timpul congresului, într-o sală a palatului cultural, au fost expuse obiecte religioase, din inițiativa păr. consilier *Gh. Ciuhandu* din Arad.

MOȚIUNE

1. Congresul exprimă omagiile sale de respectuoasă iubire și adânc devotament M. S. Regelui Carol II-lea și Dinastiei ortodoxe, care se confundă cu destinele Bisericii noastre naționale.

2. Își mărturisește dragostea lui deplină față de înalții noștri ierarhi, declarându-se solidar cu ei în toate acțiunile menite să asigure drepturile și prestigiul Bisericii ortodoxe, hotărât să-i urmeze fără șovăire și să-i aperse în toate împrejurările.

3. *Își afirmă convingerea profundă, că primejdiile ce amenință viitorul neamului românesc și desbinările ce-l sfâșie și astăzi pe urma perfidiei habsburgice și vrăjmășiei maghiare dela 1700, cer în mod imperios desăvârșirea unității lui naționale prin restabilirea unității religioase, a cărei înfăptuire în spirit frățesc și ortodox, o dictează de altfel însuși instinctul nostru de rasă.*

4. Cere ca în Constituția țării, problema cultelor să fie astfel soluționată încât să i se asigure Bisericii ortodoxe caracterul și situația de adevărată și unică îndrumătoare sufletească a Statului, cu ale cărui idealuri naționale numai ea s'a identificat în toate vremurile.

5. Încredințat de valoarea necontestată a organizației Bisericești actuale, răsărită din mintea nemuritorului Mitropolit Andrei Șaguna și fericit experimentată timp de peste 60 ani, se declară hotărât pentru menținerea ei, respingând orice încercări de a o modifica în principiile ei constituționale.

6. Accentuând din nou importanța educației religioase în formarea caracterelor creștine și cetățenești, roagă stăruitor Ministerul instrucției publice și autoritățile superioare bisericești să dea cea mai îngrijită atențiune învățământului religios al tinerimii din toate școlile. În același scop se va da caracter confesional cel puțin unei școli secundare din centrul fiecărei Episcopii ortodoxe, de unde să se poată face selecțiunea viitorilor studenți ai Academiiilor teologice.

7. Reînnoiește cererea veche, ca ministerul instrucțiunii publice să acorde cel puțin uneia din Academiiile teologice ale Mitropoliei noastre, facultatea de a conferi titlul de licență, așa cum el s'a dat Academiei greco-catolice din Blaj, tratamentul inegal de azi fiind jignitor pentru Biserica dominantă.

8. Repetă cererea legitimă pentru înființarea episcopioilor de

Maramurăș și Timișoara, căci amândouă sunt scut de apărare religioasă și națională la hotarul primejduit din vestul țării.

9. Cere ca în noua lege de armonizare a salariilor ce se pregătește de guvern, preoțimea noastră să fie salarizată integral de către stat, în conformitate cu pregătirea și cu rolul ei important în viața neamului. Deasemenea și pensionarea Clerului să treacă tot în atribuția statului, după normele funcționarilor publici.

10. Cere ca repatrierea Fundațiunii Gojdu, de atâta vreme întârziată, să fie grăbită de către guvern, trecând la nevoie chiar la măsuri drastice, spre a fi pusă la dispoziția Bisericii în scopul acordării de burse pe seama tineretului nostru, apăsător de tragedia sărăciei.

11. Cerem ca, în virtutea acțiunii noastre, cu caracter de plebiscit popular din ultimii doi ani, organele competente de Stat să procedeze la denunțarea Concordatului și a Acordului dela Vatican, dovedite de toți factorii de specialitate, ca primejdioase intereselor naționale românești.

12. Aflându-ne întruniți într'unul din marile centre românești dela granița de vest a țării, cerem cu toată hotărârea ca factorii competenți să intervină pentru ocrotirea fraților noștri de un sânge și de o lege din statele învecinate, asigurându-li-se cel puțin acelaș tratament pe care România îl aplică minorităților sale etnice.

13. Cerem să se intervină de către Stat și Biserică în sprijinul ortodoxiei persecutate din Uniunea Sovietică, căci distrugerea ei înseamnă o slăbire evidendă a ortodoxiei ecumenice.

14. Deplin contopiți cu idealurile Statului întregit, milioanele de credincioși ai Bisericii ortodoxe declară că vor lupta cu ultima energie împotriva comunismului, revizionismului și francmasoneriei, prin care dușmanli de moarte ai Patriei Românești vor să-i dărâme credința religioasă și hotarele eterne.

15. Luând act cu bucurie de consolidarea bisericii ortodoxe române a fraților noștri din America de Nord, trimite vrednicilor conducători cuvântul său de îmbărbătare și sprijin în opera de reorganizare religioasă și națională începută sub păstorirea înțeleaptă a P. S. Episcop Policarp Morușca.

16. Aprobând lupta ce se duce pentru redobândirea pe seama Statului românesc a marilor averi deținute ilegal de anumite orduri călugărești maghiare, înfierează totodată pe acei Români uitați de sine, cari se fac apărătorii interesați ai acestor orduri iredentiste.

Secretar general:

I. Mateiu.

Președinte:

Sextil Pușcariu.

Nr. 78/1936.

(34) 1—1

Publicație de licitație.

Consiliul parohial ort. român din *Buteni*, județul Cluj, dă în întreprindere pe cale de licitație minuendă edificarea noii biserici, conform planului și devizului întocmit de dl antreprenor *Gavra* și aprobat de Ven. Consiliu Eparhial ortodox român din Cluj, cu Nr. 8371 din 22 Decemvrie 1934, și cu condițiunile speciale anexate la deviz și invită pe cei interesați ca până la 15 Noemvrie a. c., să-și înainteze oficiului parohial *Buteni*, oferte în scris pe lângă un vadiu de 10%, dela suma devizului de Lei 660.152, fie în numerar fie în hârtii de valoare.

Licitatiunea se va ține la 15 Noemvrie a. c., ora 3 p. m., în localul școlii primare din *Buteni*.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrarea fără considerare la prețuri aceuia dintre ofertanți care va prezenta mai multă garanție morală și materială.

Epitropia nu supoartă nici un fel de spese pentru deplasarea concurenților.

Asupra căruia va cădea executarea bisericii va avea să supoarte și prețul planului și devizului de 1%.

Buteni, la 20 Octomvrie 1936.

Vasile Mateiu, paroh, preș.
Has Mihaiu, epitrop I.

Văzut: *A. Muntean*, protopop.

Oficiul parohial ort.-rom. *Toplița-Mureș*.

Nr. of. 153/1936. (33) 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cântăreț în parohia I. *Toplița-Română*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renașterea*.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiune de 6 jug. fână.
2. Câte 4 cupe bucate sau 20 Lei anual de fiecare familie.
3. Locuință în natură.
4. Onorariile stolare îndatinate în localitate.

5. Cântărețului ales i se va da, după posibilitate, un post și la Primărie.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de diploma de cântăreț, oficiului nostru parohial, în termenul fixat, prezentându-se în parohie în vre-o *Duminecă*, pentru a cânta la strană.

Vor fi preferați candidații mai tineri, absolvenți ai școlii de cântăreți, având posibilitatea de a forma coruri bisericești.

Toplița, la 24 Septemvrie 1936.

Aurel Gliga, paroh.
Antal Dumitru, secretar.

Văzut: *I. Maloș*, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.